

**Tekst spreekrecht nabestaanden in Hoger Beroep van
strafzaak Openbaar Ministerie versus Xycarb Ceramics B.V.
(zaaknummer 01-810187-14)**

De tekst is uitgesproken op 29 september 2016 door Karien van der Loo-van de Sande. Zij is echtgenote-nabestaande van Toon van der Loo. Toon is op 57-jarige leeftijd om het leven kwam bij een arbeidsongeval bij Xycarb Ceramics B.V. in Helmond. Het ongeluk gebeurde op 13 augustus 2014. Toon was één van de twee dodelijke slachtoffers bij dat ongeval.

Karien spreekt op persoonlijke titel en als nabestaande van Toon van der Loo en dus niet namens de nabestaanden van het tweede dodelijke slachtoffer.

Karien geeft toestemming om citaten uit deze tekst over te nemen of deze tekst te gebruiken in publicaties mits men de bron vermeldt en toestemming vraagt voordat gebruik of publicatie plaatsvindt.

Voor verzoeken om toestemming en/of andere vragen kunt u contact opnemen met Patrick van de Sande via patrick@wijsdom.com

Op woensdag 13 augustus 2014 kwam er abrupt een einde aan mijn gelukkige leven. Die dag is mijn man Toon van der Loo slachtoffer van een bedrijfsongeval bij Xycarb Ceramics in Helmond. Later zal blijken dat hij één van de twee dodelijke slachtoffers is.

Dat bewuste telefoontje vergeet je je hele leven niet meer.

Ik was op mijn werk en had net een collegaatje naar huis gestuurd. Ik stond alleen in de winkel en kon niet meteen weg. En dan begint gelijk de adrenaline te stromen. Wie moet ik bellen? Wie komt mij halen? Ik wil maar een ding: Zo snel mogelijk naar het ziekenhuis.

Na een aantal telefoontjes word ik opgehaald. Aangekomen in het ziekenhuis stond mijn broer me al op te wachten. Collega's van Toon die ook in het ziekenhuis waren, hadden hem al verteld wat er gebeurd was. Ik dacht dat hij een hartinfarct had gehad. Aan de telefoon werd er verteld: ongeluk- gereanimeerd- hartslag- naar het ziekenhuis. Het drong maar amper tot me door. Maar in het ziekenhuis werd al heel snel duidelijk dat het goed mis was.

Ik mocht even bij mijn man die op de EHBO lag. Hij reageerde nergens op. Mijn eerste woorden waren: "Dit gaat helemaal niet goed, hij gaat geen kasplantje worden." En dan volgen er heel veel onzekere uren. Af en toe spreken we een arts. Het verplegend personeel trekt alles uit de kast om nog iets voor hem te kunnen doen. Maar in de loop van de nacht zegt de arts: "We hebben geen geluk meer nodig maar een wonder!"

En dat bevestigt steeds meer wat je eigenlijk al weet maar toch eigenlijk niet wil horen. Hij vecht voor zijn leven maar de kansen worden steeds kleiner en kleiner.

Op donderdag 14 augustus wordt er nog een neurologisch onderzoek gedaan en daaruit blijkt dat er totaal geen hersenactiviteit is. De artsen concluderen dat ze niets meer kunnen doen. Iets wat je absoluut niet wil, maar toch moet je het accepteren omdat er geen kwaliteit van leven meer is. We nemen afscheid, de behandeling wordt stopgezet en 10 minuten later overlijdt mijn man en de vader van mijn zoon.

Omdat het een niet-natuurlijke dood is moet de schouwarts, de GGD en de Politie komen. En dat alles duurt maar liefst vijf uur. In die periode moeten alle apparaten gekoppeld blijven en mag het lichaam niet verzorgd worden. s'Avonds is mijn man naar een verzegeld mortuarium gebracht. Hij moet daarna naar het NFI in Rijswijk voor sectie op het lichaam. Er werd ons verteld dat dit vijf tot zeven werkdagen kon duren voor hij aan de beurt was. Hij moest tussen de slachtoffers van de MH 17 ingepland worden.

Je kunt dus ook niet beginnen om een afscheidsbijeenkomst te regelen. Op zaterdag 16 augustus is Toon naar Rijswijk vervoerd. s' Avonds was hij weer terug. Toch sneller dan gedacht. Op zondag mochten we hem pas weer zien. Door al het vocht wat hij toegediend had gekregen was hij een ander persoon geworden. Dat deed heel veel pijn.

Toen besloot ik al dat er geen afscheid genomen ging worden. Iedereen moest Toon maar in gedachte houden zoals ze hem kenden. En dan moet je een afscheidsbijeenkomst gaan regelen! Voor een bruiloft krijg je een jaar en hiervoor krijg je een week! En weer opnieuw gaat de adrenaline stromen.

Ik heb mijn broers en zwager gevraagd of zij de kist wilde maken. Mijn zus en schoonzusters hebben de kist bekleed. Toon had altijd heel veel voor hun gedaan en nu konden ze iets terug doen. Met een lach en een traan hebben ze een kist gemaakt. Degelijk en oersterk !!

Ik wilde iedereen bij Xycarb de gelegenheid geven om afscheid te nemen van Toon. Tenslotte is hij iedere dag dat hij op zijn werk was meer uren met zijn collega's samen geweest dan met mij! Het was zijn Xycarb. Xycarb gaf aan om dan met 400 personen te komen. De gemiddelde afscheidsruimte is dan al snel te klein. We hebben alles uit de kast getrokken voor een mooie afscheidsbijeenkomst in een grote hal van een congrescentrum. Toon heeft een waardig afscheid gekregen. Er waren een kleine 900 personen aanwezig. In plaats van bloemen is er een collecte gehouden voor een nieuwe hulphond voor Toon's collega Hans. Toon heeft een aantal jaren geleden samen met collega's geregeld dat Hans een nieuwe hulphond kreeg, zodat hij kon blijven werken. Er staat nu een bedrag van 5000 Euro extra gereserveerd voor Hans voor als hij weer een nieuwe hulphond nodig heeft.

Al die dagen heb je heel veel mensen om je heen gehad en het enige wat ik wilde was rust! Ik wilde wel eens even alleen zijn. Alleen zijn met je verdriet. Want nog steeds dacht ik: "Hij komt zometeen weer gewoon thuis!" Het wil af en toe niet tot me doordringen dat hij er niet meer is. En dan moet er ook nog heel veel geregeld worden. Ik heb mijn broer Patrick gevraagd of hij die taak op zich wil nemen. We wisten dat dit een hele klus zou worden.

Over het traject met de afhandeling met de verzekering van de schadevergoeding kunnen we al een boek schrijven. Deze mensen doen net of ze het uit eigen zak moeten betalen! Discussie over de begrafenis kosten, over het enige bloemstuk van 75 euro. Of ze het bedrag van de begrafenis kosten naar beneden mogen afronden op een rond bedrag. Jongens waar hebben we het over! Toon krijgt zelfs 10 maanden na zijn overlijden nog een brief van diezelfde verzekeringsmaatschappij dat hij geen aanspraak kan maken op zijn arbeidsongeschiktheidsverzekering omdat hij uit dienst getreden was per 14 augustus. Wat een blunder!

Een groot pensioenfonds stuurt mij een brief over mijn weduwepensioen. Men vergeet de helft van mijn levenslange pensioen. Ik raak in paniek want ik denk dat ik het financieel niet ga redden. Gelukkig ontdekken we de fout zelf. "Sorry, foutje mevrouw" zeggen ze dan in de eerste regel. En vervolgens sturen ze dezelfde brief opnieuw, maar nu met het juiste bedrag. Blunder na blunder, want zo zit het nu eenmaal in "het systeem".

Op 2 april 2015 wordt het eindrapport van de arbeidsinspectie eindelijk bekendgemaakt. Het Openbaar Ministerie nodigt ons uit voor een gesprek. Wat krijgen we te horen? Ik heb er 2 weken slapeloze nachten van gehad. Wat is er gebeurd? Krijgen we er eindelijk antwoord op? Al heel snel wordt duidelijk dat onze mannen geen fouten hebben gemaakt. Het is een ongeluk! Ook ben ik blij te horen dat de 2 directeuren niet persoonlijk aansprakelijk zijn. Je kunt niet de 2 directeuren persoonlijk straffen. Je straft het bedrijf. Een rechtszaak gaat volgen. Xycarb wordt vervolgd voor dood door schuld.

Langzaam probeer je de draad van het leven weer op te pakken. Dit gaat met veel ups en downs. Slaaptabletten, rouwbegeleiding en uiteindelijk gesprekken met een psycholoog heb ik nodig gehad. Om het proberen te aanvaarden en het proberen te begrijpen en om het ook een plekje proberen te geven. Ik ben door diepe dalen gegaan. Maar dit alles heeft me toch ook weer de nodige kracht en energie gegeven om door te gaan.

En dan hoor je dat er op 4 juni 2015 een grote brand is bij Xycarb. Dit kan niet waar zijn! Ik voel met het bedrijf mee. Binnen een jaar weer een ramp! Wat een impact moet dit hebben voor het hele bedrijf. En toch moet iedereen weer door. Ook Xycarb.

Op 13 augustus 2015 wordt er een mooi gebaar gemaakt door Xycarb. Om 13.00 uur is er 2 minuten stilte om even stil te staan bij wat er een jaar geleden gebeurd is.

Op 23 augustus 2015 zouden we 35 jaar getrouwd zijn. Die dag gaan we met veel familieleden naar Zoutelande om zijn as uit te strooien. Het voelde goed om dit te doen in zee en op zijn favoriete strand.

Na een jaar heb je alle feestdagen en verjaardagen gehad die niet allemaal even gemakkelijk waren. Het lijkt of het gemis alleen maar groter wordt. Het leven gaat gewoon door en ik zou zo graag die klok af en toe eens terug willen draaien. Terug naar hoe het was. Hoe gelukkig we waren. Eind september 2015 werden er bij Xycarb 2 gedenktekens onthuld van onze mannen. Een emotionele bijeenkomst en een mooi gebaar van Xycarb. En dan komt de datum van de rechtszaak steeds meer dichterbij. Slapeloze nachten heb ik er van. Wat gaat er gezegd worden? Ik maak gebruik van mijn spreekrecht. Ik wil vooral vertellen wat het emotioneel met me gedaan heeft. En het was niet makkelijk. Een jaar met heel veel ups en downs.

Ook onze zoon Mitchel vertelt zijn verhaal. Hij is onderhoudsmonteur net als zijn vader. Natuurlijk heeft hij met zijn vader gewerkt. Maar hij heeft ook met Tonny gewerkt, het tweede dodelijke slachtoffer. Mitchel is namelijk een dag ingehuurd door Xycarb en toen heeft hij gewerkt met Tonny. Mitchel zei: "Die Tonny is op het ziekelijke af constant bezig met veiligheid." En uitgerekend die man komt om het leven samen met mijn man.

Op de dag van het ongeluk was Mitchel aan het werk bij zijn bedrijf. Dat ligt op 800 meter afstand van de plaats van het ongeluk. Brandweer, politie, ambulances, de twee traumahelicopters rukken uit. Hij heeft het allemaal gezien en gehoord. En het lukte hem maar niet om contact te krijgen met zijn vader om te horen wat er aan de hand is bij Xycarb. De telefoon werd niet opgenomen, whatsapp-jes werden niet beantwoord.

Nadat Mitchel en ik gebruik hebben gemaakt van ons spreekrecht in de rechtszaal komt dan uiteindelijk de advocaat van Xycarb aan het woord. We waren er enigszins op voorbereid wat hij mogelijk zou gaan gebruiken voor de verdediging. Maar tijdens zijn betoog werd duidelijk dat hij over extra informatie van het NFI beschikte die wij niet wisten. En dit kwam als een mokerslag binnen. Hij weet dingen over mijn man die ik als echtgenote niet weet! Uit het rapport wisten wij dat er bij Toon sporen waren op Toon's hart van een hartinfarct. Maar hoe recent wist de schouwarts niet te zeggen. In de rechtszaal bleek dat de advocaat nadere vragen had gesteld aan het NFI over Toon's hart. Daar had hij ook antwoord op gekregen. Mede op basis daarvan suggereerde hij dat mijn man een hartinfarct had gekregen en daardoor in de reactor was gevallen. Ik werd ontzettend boos en verdrietig. Overmand door emotie ben ik de zaal uit gelopen. Ik was woest! Hoe durfde hij! Mijn broer Patrick liep met me mee. En hij zei tegen mij: "We gaan terug naar binnen. Ze krijgen ons niet klein. Rug recht en kin omhoog."

Wij hadden wel verwacht dat Xycarb over Toon's gezondheid zou spreken. Daarom zijn wij in september, dus vóór de rechtszitting, naar het Catharina Ziekenhuis gegaan en hebben een gesprek gehad met Dr. Buijsen. Hij is de arts die mijn man behandelde op de intensive care. Hij is de arts die de behandeling van Toon met toestemming heeft stopgezet. Hij zei: "De doodsoorzaak is acuut zuurstofgebrek met het daarop uitvallen van meerdere organen."

Mijn man kwam ook niet binnen op de EHBO met hartklachten. Het Catharina Ziekenhuis is bovendien het ziekenhuis waar Toon jarenlang onder behandeling is geweest voor zijn hartproblemen. Zijn dossier lag daar en dat was toch geen reden om hem op de dag van het ongeluk naar de speciale Intensive care voor hartpatiënten te vervoeren.

Sterker nog: Twee maanden voor zijn dood is Toon nog bij de cardioloog op controle geweest. Alles was prima. Hij hoefde niet meer terug te komen voor controle. Maar het doet verschrikkelijk veel pijn als dit in een rechtszaal over je man en je vader gezegd wordt.

Als geen ander begrijp ik dat het bedrijf zich wil verdedigen. Maar dat kun je ook doen over de rug van de levenden in plaats van over de rug van de doden. Juist het handelen van collega's van Toon en Tonny die als eerste arriveerden bij de reactor direct na het ongeluk hebben er volgens ons voor gezorgd dat er niet meer slachtoffers zijn gevallen. Probeer daarmee je onschuld te bewijzen!

Tot slot hoor je dan dat er een geldboete wordt geëist van 180.000 euro. En dood door schuld. Ik was emotioneel helemaal kapot. Het heeft me zoveel energie gekost, ik was psychisch gesloopt. De volgende dag staan de kranten er vol van. Wij hadden de tekst die ik voor zou lezen naar de pers gestuurd. Zij mochten daaruit citeren nadat ik het had voor gelezen. Gelukkig lieten ze me daarna met rust.

Door wat er toen die dag in de rechtszaal gezegd is heb ik alle contact met Xycarb verbroken. Ik was boos en verdrietig over wat er over mijn man was gezegd. Dit had hij niet verdiend.

Twee weken later wordt het vonnis uitgesproken. Dood door schuld blijft staan. Het hele medische verhaal over Toon word van tafel geveegd. De totale boete is 150.000 euro waarvan 75.000 euro voorwaardelijk. Wat een schijntje!!

Wij hopen dat het Openbaar Ministerie in Hoger Beroep gaat. Want wij vinden de boete veel te laag. Als sprake is van zoveel schuld moet je een hogere straf krijgen. Het Openbaar Ministerie gaat in Hoger Beroep en op het laatste moment blijkt dat ook Xycarb in Hoger Beroep is gegaan.

Dan staat de zware decembermaand alweer voor de deur. De maand van gezelligheid. Maar het gemis lijkt alleen maar groter te worden. De afgelopen maanden is er zoveel gebeurd wat heel veel energie gekost heeft. Mijn lichaam heeft rust nodig.

Ik ga in januari weer alleen op vakantie. De eerste keer alleen was ontzettend moeilijk maar ik dacht ik kan er voor kiezen om nooit meer op vakantie te gaan of om gewoon alleen te gaan.

Weer een sprong in het diepe. Weer een stap vooruit. En als ik dan achterom kijk denk ik: wat een stappen heb ik al gezet het afgelopen jaar. En er zullen er nog vele volgen. In december heb ik mijn huis te koop gezet en binnen drie weken was het verkocht. Afscheid nemen van een huis dat we samen verbouwd hebben en waar we 35 jaar met heel veel plezier hebben gewoond. Maar ik vond dat Mitchel en ik de stap samen moesten nemen in plaats van dat ik zou wachten tot hij op zichzelf zou gaan wonen.

Stappen zetten om verder te komen. Het klinkt zo eenvoudig.

Ik heb de afgelopen maanden heel veel nagedacht over de opgelegde straf. Mijn broer en ik vonden dat het anders moest. De maximale straf is nog steeds te weinig. Maar hoe?

In maart 2016 zijn Mitchel mijn broer Patrick en ik naar Schunk Group in Duitsland gegaan. Schunk Group is het moederbedrijf van Xycarb. We waren in die periode niet meer on speaking terms met Xycarb. Die hadden me teveel pijn gedaan. Maar toch wilden we gaan proberen of ze willen afzien van Hoger Beroep en in plaats daarvan wilden meewerken aan een plan. En daarvoor moet je bij de bazen van de bazen zijn.

Waarom nu afzien van Hoger Beroep terwijl we in november nog hoopte dat het door ging? Wij hebben gezegd dat de straf die Xycarb in het eerste vonnis kreeg opgelegd voelt als door rood licht rijden en vervolgens 50 cent boete betalen aan oom agent. Dat vinden we nog steeds. Daarom wilden wij ook dat het Openbaar Ministerie inzet op verhoging van de straf. In januari en februari dringt het besef pas echt door dat het strafrecht vandaag de dag eigenlijk geen straf bevat die hoog genoeg is in onze ogen. Recent lezen wij in andere zaken dat straf niet bepaald wordt door leed van nabestaanden. Straf heeft te maken met schuld. En naast schuld kun je nog spreken over roekeloosheid of opzet. De straf begrijpen is zeer moeilijk voor nabestaanden. En helemaal als je geen procespartij bent in de zaak. Het gaat immers tussen Openbaar Ministerie en verdachte.

Het spreekrecht biedt de mogelijkheid om invloed uit te oefenen. Gelukkig voor ons is dat spreekrecht per 1 juli van dit jaar uitgebreid. Dat biedt mogelijkheden om meer invloed uit te oefenen. Is boetes opleggen nog wel van deze tijd? Meerdere keren heb ik aan mensen al moeten uitleggen dat de eventuele boete die Xycarb moet betalen niet aan mij wordt uitgekeerd. In 2016 zijn er nog steeds mensen die dat denken. Wat ons vooral bezig houdt is het besef dat mensen morgen en overmorgen en de dagen daarna toch weer door rood licht rijden. Maar waarom? Waarom handelen mensen zoals ze handelen? Zullen de werknemers bij Xycarb morgen echt veiliger gaan werken als de acceptgiro van de boete is betaald? En zorgt een nog hogere boete ervoor dat mensen hun gedrag gaan aanpassen?

Boetes versterken de ‘acceptgirocultuur’: Het is geen toeval dat het woord “accept” in “acceptgirocultuur” zit. Betaal het maar, dan ben je er vanaf. En kun je weer verder gaan met het dagelijkse ritme. En negatieve aandacht voor het bedrijf in de pers? Natuurlijk is dat schadelijk voor de reputatie van het bedrijf. Maar onthoudt iedereen dat?

Het rapport van de arbeidsinspectie hebben wij een misselijkmakend zorgvuldig gemaakt rapport van 1.041 pagina’s genoemd. Op meerdere manieren lezen wij hoe Toon en Tonny vermoedelijk om het leven zijn gekomen. Vermoedelijk, want tot de dag van vandaag missen wij nog steeds antwoord op de vraag: “Waarom hebben ze gehandeld zoals ze gehandeld hebben”.

Zelf nadenken en regels volgen -voor zover die er waren- hebben ze gedaan. Tegelijk beseffen we dat elke dag, dus ook vandaag, bij Xycarb, en ook bij andere bedrijven mensen regels volgen en ook regels bewust of onbewust overtreden. Domweg regels volgen of na een ongeluk regels aanscherpen is dan NIET automatisch de meest effectieve keuze. Als je dát beseft, begrijp je ook waarom wij “straf” voor Xycarb liever zien als een plicht voor het bedrijf om een hoger veiligheidsniveau te willen bereiken. Zo bedacht ik samen met mijn broer een plan. En dat plan heet: Safetyplan 2020. Dat hebben we bij Schunk Group gepresenteerd.

Dat plan houdt het volgende in:

1 Xycarb maakt excuses naar mij en Mitchel over wat er in de rechtszaal gezegd is.

2 Xycarb gaat 5 jaar lang ieder jaar minimaal 20.000 Euro extra besteden aan de veiligheid voor de werknemers.

Ieder jaar legt men het bedrijf één dag volledig plat, en gaat men alleen maar bezig zijn met veiligheid door middel van workshops, lezingen, trainingen, brand oefeningen, reanimeren, discussiebijeenkomsten over de veiligheidscultuur enz.

3 Xycarb trekt het hoger beroep in.

Dit plan wordt positief ontvangen door Schunk Group. Schunk Group is een Duits bedrijf. Het heeft 8.100 mensen in dienst verdeeld over 29 landen. De omzet is meer dan 1 miljard Euro per jaar. Xycarb is een belangrijke dochter binnen Schunk Group. De CEO van Schunk is een wetenschapper en toont bijzondere interesse voor ons plan. Het was het waard om die dag een autorit van 700 km te maken voor een lunch en een gesprek van een uur.

Naar aanleiding van dit gesprek is door Schunk Group een mediator aangesteld om Xycarb en ons weer samen aan tafel te krijgen. Ik heb eerst een persoonlijk gesprek gehad met de mediator. In dat gesprek heb ik haar duidelijk gemaakt dat er eerst excuses aangeboden moesten worden voor dat er gepraat werd. Ik was daar heel duidelijk en vastbesloten in. Geen excuses, dan geen gesprek en dan gaat het plan in de prullenbak. Eind mei van dit jaar stond het gesprek op de agenda met Xycarb, mediator, mijn zoon Mitchel, mijn broer Patrick en ik. Xycarb heeft excuses gemaakt voor wat er is gezegd over de gezondheid van Toon. Deze heb ik aanvaard. Daarna hebben we samen een vaststellingsovereenkomst ondertekend. Wij hebben Xycarb toestemming gegeven om die vaststellingsovereenkomst aan u te overhandigen. Samen gaan we werken aan een veiliger Xycarb. Dat hebben we afgesproken op papier. Daar staan handtekeningen onder.

Nadat Xycarb zijn excuses had gemaakt werden wij uitgenodigd om drie dagen later bij de eerste veiligheidsdag aanwezig te zijn. Die stond in die zelfde week op vrijdag 3 juni gepland. Samen met mijn zoon Mitchel en mijn broer Patrick zijn we daar naar toe geweest. Ik heb een speech gehouden voor de collega's van Toon. We hebben die ochtend drie sessies over veiligheid bijgewoond. En ik kan U zeggen dat ik ongelofelijk trots was om daar te mogen rond lopen. Later hoorden we van Xycarb dat het personeel in grote meerderheid enthousiast was over deze dag. Een enquête na afloop van de dag onder alle bijna 200 aanwezigen toonde dat aan. Mede dankzij ons is deze dag tot stand gekomen.

We hebben in de weken daarna nog een gesprek bij het Openbaar Ministerie met de Advocaat-Generaal de heer Sniijders om ons plan te presenteren en ook om te proberen of ook het Openbaar Ministerie wil afzien van Hoger Beroep. Maar uiteindelijk zal het hoger beroep toch doorgaan. Het Openbaar Ministerie heeft uitgelegd waarom zij het Hoger Beroep niet kan en wil intrekken. Dat respecteren wij. Een tegenvaller was het wel.

Op 15 september jongstleden ben ik samen met mijn broer naar Dordrecht gereden. Daar hadden we een gesprek met Theo de Bruin en Maarten de Wit. Dit zijn de deskundigen die ons gaan helpen bij de uitvoering van het plan. Die hebben wij zelf uitgekozen, dus zonder hulp van Xycarb. Deze twee mannen houden zich dagelijks bezig met veiligheid op het werk.

Theo de Bruin is cum laude afgestudeerd op een methode die volgens een speciale manier aandacht geeft aan de veilige werkomgeving van werknemers. Hij stelt de vraag: Wat verleidt werknemers om bewust af te wijken van de bekende regels? Hoe kan management het beïnvloeden? Is het overtreden van regels altijd slecht of draagt het ook bij aan goede resultaten? Theo de Bruin heeft in de praktijk bewezen dat zijn methode werkt en snel grote resultaten kan laten zien in de veiligheidscultuur van een groot bedrijf. Daarnaast hebben we Maarten de Wit bereid gevonden ons te helpen. Hij heeft ruim 20 jaar ervaring in kwaliteitszorg waarvan meer dan 10 jaar bij een bedrijf dat een product maakt voor defensie. Dat gebeurt in combinatie met een Duits moederbedrijf. Niet onbelangrijk gezien de Duitse moeder van Xycarb.

Met deze hulp weet iedereen dat wij het plan serieus aanpakken. Dat doen we samen met Xycarb. Maar de kans dat Xycarb ons en zichzelf 'knollen voor citroenen gaat verkopen' is met deze professionals aan onze zijde uiterst minimaal. Het strafrecht zal ons geen antwoord geven op de waarom-vraag. Het strafrecht bij arbeidsongevallen zal ons ook niet helpen bij het gevoel dat Xycarb de juiste straf wordt opgelegd.

Maar ons plan zal ons beter leren begrijpen dat mensen handelen zoals ze handelen. Dus wellicht toch een beetje meer kans op een antwoord op die waarom-vraag. En wellicht een beter gevoel bij de straf. Op 20 september 2016 krijg ik een mailtje dat Xycarb het hoger beroep onvoorwaardelijk intrekt. Tranen van opluchting.

Hier hebben we voor gevochten. Hier hebben we het voor gedaan. Opgelucht dat er geen nieuwe aantijgingen over de gezondheid van Toon meer aan de orde komen. En dit is geen gemakkelijke beslissing geweest voor Xycarb.

Peter Spit en Arjen Costermans hebben het bedrijf Xycarb als verdachte vertegenwoordigd. In de 21 jaar dat Toon werkte bij Xycarb waren Arjen en Toon collega's. Arjen en Peter spraken allebei op de uitvaart. Ze spraken als directeur, als collega en vooral als mens. Xycarb als bedrijf heeft zich bijzonder opgesteld. Een gesprek met de directe collega's op de dag na Toons overlijden zal niemand van de aanwezigen nog ooit vergeten. De herdenkingsruimte in het bedrijf direct na het ongeval was indrukwekkend. De aanwezigheid op de uitvaart van de honderden collega's was bizar. De onthulling van de herdenkingsplaten in het bedrijf en de jaarlijkse twee minuten stilte zijn oprechte voorbeelden van medeleven van mensen die toch weer elke dag werken op de plek waar de collega's zijn omgekomen. Bij de afhandeling van de schadevergoeding heeft Xycarb uiteindelijk ervoor gezorgd dat de zaken zo correct mogelijk zijn afgehandeld. De aansprakelijkheid is erkend en nooit ter discussie gesteld. Kort na het eerste vonnis is de zaak afgehandeld wat betreft de schadevergoeding. En op dat moment waren we diep geraakt in negatieve zin door de woorden tijdens de verdediging in de rechtszaak.

In maart startten we gesprekken om on speaking terms te komen én om samen een andere invulling te geven aan de termen “schuldig zijn” en “straf ondergaan”. Dat is gelukt. Xycarb laat zien dat er ook menselijke aspecten mee genomen worden in de beslissingen. Wij praten de schuld van Xycarb niet goed. Sterker nog: Dat doen ze zelf ook niet. Als je Hoger Beroep intrekt zeg je impliciet “akkoord” tegen het eerste vonnis. Xycarb is op heel veel punten schuldig verklaard. Daar legt Xycarb zich bij neer nadat men eerder al de aansprakelijkheid heeft aanvaard in de procedure van de schadevergoeding. Zo zien wij dat.

In de periode maart 2016 tot en met vandaag werken we samen aan een plan om het bedrijf te maken tot de beste in zijn soort op gebied van veiligheid. Dat kan niet op één dag. Maar de start is veelbelovend: Xycarb heeft in de eerste maanden van de samenwerking extra investeringen gedaan op basis van ons voorstel voor een daadwerkelijke verbetering van de veiligheid van de collega’s van Toon en Tonny. Het geld dat daarmee gemoeid is, overtreft nu al het bedrag van de maximale geldboete die u als rechter aan Xycarb op kan leggen volgens het strafrecht. Zeker tot in 2020 gaan we door. We hebben een plan. We zijn pas begonnen. En we weten nog niet waar het gaat eindigen. Geen mooie woorden van “maatschappelijk verantwoord ondernemen” bij Xycarb, maar “gewoon” laten zien dat je het meent. Xycarb laat zien dat het ook anders kan. Ik spreek nog wel eens werknemers van Xycarb en ik hoor de laatste tijd dat velen écht het gevoel hebben dat er iets gaat veranderen. Jaren na het ongeluk spreekt men over “doen en laten zien”. Vroeger zei men “eerst zien en dan geloven”, men was meer sceptisch.

Peter Spit is als CEO het gezicht van de verdachte. We zien hem als de mens, de CEO, de grote baas, de collega, de verdachte, de schuldige die telkens in verband wordt gebracht met het dodelijke arbeidsongeluk waarbij Toon en Tonny om het leven kwamen. Als nabestaanden van Toon van der Loo zeggen wij: “Ja, we zijn een periode niet on speaking terms geweest, maar hier staat wel een persoon die begrijpt waar het om gaat. En hij weet dat over te brengen naar alle lagen binnen het bedrijf Xycarb en ook het moederbedrijf Schunk Group.”

Peter, ik spreek hier mijn waardering uit voor de manier waarop jij de gevolgen van het ongeluk hebt gedragen. Je hebt persoonlijk en ook samen met de mensen bij Xycarb en Schunk Group er mede voor gezorgd dat we met velen werken en blijven werken aan dit plan. En dat we dat kunnen zullen we de komende 4 jaar nog bewijzen. Samen gaan we werken aan een veilig Xycarb.

Dit is het bewijs dat dader en slachtoffer wel degelijk kunnen samenwerken. Als rechter kunt u met uw beslissing in deze zaak een bijdrage leveren aan ons plan. Dat ik hier vandaag mag staan en op grond van het uitgebreide spreekrecht u mag toespreken is een voorrecht. Dank dat u mij daarvoor de tijd heeft gegeven. Gesprekken met het Openbaar Ministerie hebben duidelijk gemaakt dat het logisch en begrijpelijk is dat het Openbaar Ministerie deze zaak toch in Hoger Beroep door laat gaan. Zelfs als Xycarb het Hoger Beroep intrekt. Maar nu leggen wij als nabestaanden aan u en het Openbaar Ministerie nogmaals de wens voor om het te laten zoals het is. Bekrachtig het eerdere vonnis met de daarin genoemde schuld en straffen en laat het daarbij. Geef ruimte aan ons plan.

Wat wij met ons plan willen bereiken is dat we anno 2016 misschien wel eens op een andere manier moeten gaan straffen in Nederland. Misschien moeten we bij bedrijven waar deze ongelukken gebeuren op een andere manier durven te straffen. Verplicht deze bedrijven om mee te werken aan de veiligheid voor al hun werknemers. Ons plan voldoet zo veel meer dan een geldboete.

Op 10 oktober aanstaande zijn we uitgenodigd op de landelijke dag van de Arbeidsinspectie. Mevrouw Van Leeuwen van de Arbeidsinspectie die eindverantwoordelijke was voor het onderzoek na het ongeval én na de brand bij Xycarb heeft voor de uitnodiging gezorgd. Het rapport van de Arbeidsinspectie vormt de basis voor de vervolging door het Openbaar Ministerie. Tegelijk heeft dat rapport een belangrijke bijdrage geleverd aan het motief voor ons plan. Het rapport gaf in onze ogen geen goed antwoord op de waarom-vraag. Op 10 oktober 2016 gaan we ruim 300 mensen van de arbeidsinspectie vertellen waarom wij als nabestaanden dit plan willen. En dat gaan we doen samen met onze deskundige Theo de Bruin.

U doet gewoonlijk uitspraak veertien dagen na vandaag. Het zou mooi zijn als u, bij wijze van uitzondering, vóór 10 oktober uitspraak kunt doen. Een uitspraak in het voordeel van ons plan zal doorklinken bij de mensen van de Arbeidsinspectie die dagelijks bezig zijn bij onderzoek naar arbeidsongevallen. Dus dat klinkt door bij al die nieuwe dodelijke arbeidsongevallen die vandaag de dag nog steeds gebeuren. Gemiddeld helaas nog steeds zo'n zestig per jaar in Nederland.

Iedereen kan zien bij Xycarb dat er veel meer gedaan wordt aan de veiligheid binnen het bedrijf om er voor te zorgen dat dit in de toekomst nooit meer kan en mag gebeuren. Ik denk dat elke nabestaande van een dodelijk ongeval dat wil. En ik denk dat steeds meer mensen, net als ik, zich afvragen of een geldboete in deze tijd nog voldoende effect heeft.

Ik heb ervoor gekozen om een moeilijke weg in te slaan. Een weg die ons als nabestaanden meer helpt om het te accepteren. Om het een plek te geven voor de toekomst. De makkelijke weg was om boos te blijven op het bedrijf en het kapot te maken. Maar word ik er gelukkiger van als er dan uiteindelijk 200 gezinnen op straat komen te staan? Nee, verre van dat.

En laten we hopen dat dit misschien wel een doorbraak in Nederland gaat worden. Dader en slachtoffer gaan samenwerken! Geen boetes maar verbetertrajecten voor meerdere jaren! Uniek, maar ik denk dat het kan.

Laten we het een kans geven. Laten we er voor zorgen dat iedereen na een werkdag weer veilig naar huis terug mag keren. Terug naar je geliefde.

Dit alles heeft me ontzettend veel kracht en energie gekost maar het was het me waard. Het was het me waard om dit te mogen doen voor mijn man Toon en de vader van Mitchel. Hij kan zich geen mooiere nalatenschap wensen. Ik heb gehandeld uit de gedachte van Toon. De gedachte dat hij niet voor niets is overleden. De gedachte dat hij toch nog betrokken blijft bij zijn Xycarb.

Dank je wel voor jullie aandacht.

Karien van der Loo-van de Sande
29 september 2016